

Anarkismista ja väkivallasta

Weir & Bonanno

Weir & Bonanno
Anarkismista ja väkivallasta

Haettu 16.8.2012 osoitteesta:

<http://takku.net/article.php/20070124192147486>

Alla oleva teksti on käänös Osvaldo Bayerin kirjan "Anarchism
& Violence: Severino Di Giovanni in Argentina 1923 – 1934"
johdannosta (s.7-17).

fi.theanarchistlibrary.org

Käsillä oleva kirja on Osvaldo Bayerin mielenkiintoinen yritys hahmotella italialaisen anarkistin, Severino Di Giovannin toimintaa Argentiinassa 1920-luvulla. Se omaa myös kaikki tällaisen toimittajan perusteellisilla mutta rajallisilla työkaluilla tehdyn väkivallan tehtävän piirteet.

Di Giovannin hahmo on aina tuonut esiin perustavanlaatuisen jaon anarkistiliikkeen sisällä, joka ulottuu kauas hänen elämänsä aikaisia yksittäisiä tapahtumia laajemmalle. Jo kauan ennen hänen toimintansa aikaa, ja aina tähän päivään asti, on aina ollut tovereita jotka ovat käyttäneet suoraa toimintaa, aseellista taistelua ja pakkolunastusta menetelminään kamppailussa riistoa vastaan. Toisaalta on aina ollut niitä jotka vastustavat näitä menetelmiä, suosien ainoastaan propagandaa ja vapaudellista tiedon jakamista. Jälkimmäisellä kannalla oli Di Giovannin aikaan anarkistisen päivälehdessä La Protestan väki. Nykyäänkin on yhä monia jotka ovat tällä kannalla, ja joiden mielestä olisi epäilemättä ollut parempi jos olisimme jättäneet hämärän peittoon Di Giovannin ja sen mitä hän edustaa.

Näin ollen tämä kirja sisältää tiettyjä heikkouksia joihin on kiinnitettävä huomiota ja joita me tarkastelemme tässä lähemmin.

Bayerin työ on kuitenkin vilpitön ja objektiivinen yritys, kaukana porvarilliselle lehdistölle niin rakkaista stereotyypeistä. Aikalaiskuvaukset Di Giovannin toiminnasta täyttivät loputtomasti lehtien palstoja, joissa hänet esitettiin pomminheittäjänä, rosvona ja salamurhaajana.

Tämän takana ei ole ainoastaan keltainen lehdistö, vaan myös tahot joiden olisi odottanut paremmin pitävän kiinni siitä että Di Giovanni on nähtävä erillään raa'asta ja murhaavasta todellisuudesta jossa hän eli ja kävi taisteluaan, ja erillään anarkistisesta liikkeestä jonka osa hän oli.

Tämän kirjan espanjankielisen painoksen esipuheen kirjoittaja, Jose Luis Moreno esimerkiksi väittää että ”Di Giovanni halusi väkivallalta samaa mitä porvaristo halusi lailta: välineen jolla saavuttaa lopullinen päämäärä, joka luonnollisesti oli molemmille erilainen ja vastakkainen. Di Giovanni uskoi että hän voisi taistella porvaristoa vastaan niiden omin asein”. Ja edelleen, ”...hän käytti sotavälinevarastoaan perustyökalun tapaan, sysäten ideologiset ongelmat toissijaiseksi. Juuri sitä ’suora toiminta’ merkitsi hänelle, kuten monille anarkisteille”. Ja vielä, ”Todellisuudessa hän oli romantikko. Niin paradoksaaliselta kuin se saattaakin näyttää, niin Bayeria lainaten sanoisimme että hän oli väkivallan romantikko. Rakkaus ja Väkivalta ovat todellisia päämääriä: ja hänelle ainoita”.

Saattaa äkkiseltään olla vaikeaa erottaa toisistaan proletaarista, puolustavaa väkivaltaa ja valtion sortavaa, terroristista väkivaltaa. Mutta tämä ero voidaan ja pitää tehdä. Hyökätessään instituutioita vastaan aseet kädessään Di Giovanni ei käyttänyt samoja aseita kuin porvaristo, vaan aivan eri aseita, vapautuksen ja tavallisen väen puolustuksen aseita. Ja mistä ihmeestä johdannon kirjoittaja luki että Di Giovanni asetti ideologiset ongelmat toiselle sijalle? Ehkä kirjoittaja olisi itse onnistunut paremmin Di Giovannin asemassa, jota poliisi jahtasi ja seurasi kuin villieläintä, mutta joka siitä huolimatta saattoi ilmoille lukuisia anarkistisia julkaisuja, muun muassa kahden viikon välein ilmestyneen Culmine -lehden ja koelman Reclusin tekstejä. Ja lopulta, miksi kuvata häntä romanti-

koksi? Kun me kaikki hyvin tiedämme että porvarillinen historiankirjoitus yhdistää tuon käsitteen nykyään romanttisen runouden dekadentteihin puoliin, niihin jotka eivät ole yhteydessä todellisuuteen tai kääntävät sille selkänsä? Tämän käsitteen käyttäminen voi nykyään vain hämmentää lukijoita. Di Giovannille oli olemassa paljon muutakin kuin Rakkaus ja Väkivalta: kamppailu fasismia vastaan, ammattiliittojen kamppailu, kamppailu uuden ihmisyyhteyden puolesta – kamppailu anarkian puolesta. Näitä kaikkia käytiin täysin tietoisena tarpeesta käyttää vaarallisia menetelmiä, jotka ainoastaan vallanpitäjien julistama avoin sota oikeutti.

Kirjaan palataksemme. Kuten olemme sanoneet, se on puolueeton rekonstruktio, joka on kaukana Di Giovannin ajan sensaatiohakuisuudesta. Di Giovannin toiminnan kehittymistä on jäljitetty tarkkaavaisesti, etsien tietoa ajan sanomalehdistä, asiakirjoista ja todistajanlausunnoista. Colon-teatterin tapahtumista alkaen aina viimeiseen hetkeen teloitusr ryhmän edessä näemme Di Giovannin etäältä, mutta samalla sympaattisessa valossa. Koska meillä ei ole ollut mahdollisuutta saada käsiimme käytettyjä lähteitä, voimme vain hyväksyä tutkijan johtopäätökset ja pitää hänen työtään myönteisenä. Meitä huolestuttavat aivan toiset puolet kirjassa, etenkin alituinen turvautuminen arvottamiseen, joka aina liittyy näkemykseen Di Giovannin vallankumouksellisesta toiminnasta ”romanttisena ja idealistisena”.

Tarkoituksemme ei ole viedä lukijalta Bayerin runsaan kerronnan tuottamaa nautintoa, joten emme yritä tässä käydä läpi Di Giovannin toimintaa. Meistä on kuitenkin välttämätöntä yrittää osoittaa että Bayerin teoreettisilla johtopäätöksillä ei ole perustaa.

Hän esimerkiksi kirjoittaa että ”Itseoppineena miehenä Di Giovanni uskoi teoriaan sokeasti. Ja traagisessa naiviudessaan hän uskoi että teoria oli tehty sovellettavaksi. Jos Bakunin tai Kropotkin väitti että vallankumouksen ja vapauden saavuttamiseksi kaikki keinot ovat sallittuja, niin Di Giovanni käytti näitä menetelmiä.” (sivu 44)

Juuri tällaisista katkelmista ymmärrämme että Bayer, vaikkakin on tunnollinen tutkija, ei joko ole lukenut tai ei ole ymmärtänyt mitään anarkistisesta ajattelusta. Mistä hän muka löysi väitteen että ”Bakunin ja Kropotkin sanovat että kaikki keinot ovat hyväksyttäviä?” Mistä hän luki että anarkistisen teorian soveltaminen kritiikittömästi olisi tyypillistä itseoppineille? Mistä hän sai tietää että anarkistinen teoria on tarkoitettu pysymään vain paperilla? Di Giovanni oli johdonmukainen mies. Ei pidä paikkaansa että mitkä tahansa keinot olivat hänen mielestään hyviä. Hän valitsi menetelmänsä aina suhteessa vallan rakenteiden terroristiseen väkivaltaan, ja hän pysyi tällä tiellä loppuun asti. Hänen suhdettaan anarkistiseen teoriaan ei ole mitään järkeä tarkastella psykologisoiden, kuten kirjoittajamme tekee. Face to Face with the Enemy, Galleanin kuuluisa teos ja myös erään palstan otsikko Di Giovannin Culmine-lehdessä, esittää selkeästi teorian ja käytännön välillä olevan suhteen perimmäisen olemuksen. Di Giovanni tiesi että hyökkäyksessä sortoa vastaan on käytettävä tiettyjä menetelmiä, mutta hän tiesi myös että muut keinot – anarkistinen propaganda ja julkaisut – olivat erittäin tärkeitä, koska ne auttoivat valmistamaan maaperää aktiiviselle vallankumoukselliselle väliintulolle. Mutta jotta tämä vuorovaikutus teorian ja käytännön välillä synnyisi, täytyi ensin mainittua kehittää tiettyyn suuntaan sen sijaan että siitä tulisi este suoran toiminnan polulla, kuten La Protestan toimittajien käsissä.

Toinen Bayerin mielenkiintoinen tulkinta Di Giovannista on yhdistää hänet nietscheläiseen individualismiin. Tämä on kiinnostava pulma. Bayer mainitsee saksalaisen filosofin läsnäolon Di Giovannin ajattelussa useammin kuin kerran. Itse asiassa hänen vaikutustaan ei voida kiistää. Bayer kertoo meille, että ”Huomattavaa Di Giovannissa oli Nietzschen silmiinpistävä vaikutus (tutkiessaan hänen kirjastoaan Burzacossa poliisi löysi seiniltä painettuja julisteita joissa oli lainauksia Näin puhui Zarathustran kirjoittajalta)” (sivu 123), ja kirjeessään 22. lokakuuta 1928 Di Giovanni itse kirjoittaa: ”Voi kuinka monilukuisina putkahtavatkaan ongelmat esiin

vannin toimintaa ja sen suhteita Argentiinan anarkistiseen liikkeeseen tässä yhteydessä.

Lopuksi on välttämätöntä sanoa jotain mahdollisista ”onnettomuuksista” joita jokaisen vallankumouksellisen on valtaa vastaan hyökätessään yritettävä mahdollisimman huolellisesti välttää. Nämä ”onnettomuudet” ovat aina erittäin murheellisia, koska riistettyjen syvät rivit näkevät ne kielteisessä valossa, ja koska ne vaarantavat sellaisten ihmisten hengen jotka eivät yksilöinä ole vastuussa mistään tietystä sortotoimesta. Mutta kun väkivallanteko, josta militantti tai militanttien ryhmä on jo päättänyt, toteutetaan nasevalla analyysillä höystettynä ja tarpeellisin varotoimin; kun sen poliittisia mahdollisuuksia on punnittu ja se toteutetaan niin että väki sen mahdollisimman suurella todennäköisyydellä ymmärtää; ja militantti tai ryhmä on todella osa riistettyjen aseistautunutta vähemmistöä: niin jos isku silloin aiheuttaa ”onnettomuuden” ja joku kuolee sen yhteydessä, emme voi tuomita iskua ja sen toteuttaneita tovereita.

Joka tapauksessa, vaikka emme olisikaan yhtä mieltä tietystä iskusta ja kritiikki näyttäisi oikeutetulta, meidän on aina pidettävä mielessä että kritiikkimme ei voi ulottua tuota yksittäistä iskua laajemmalle. Yleisten periaatteiden laatiminen yksittäisestä iskusta – kuinka tahansa loogisilta ne saattaisivatkaan vaikuttaa – on vallankumouksellisesta näkökulmasta katsottuna aina aiheetonta ja vaarallista.

Monissa vakavissa Di Giovannia koskevissa väitteissä ei olisi mitään järkeä, jos niitä aikoinaan ja vielä nykyäänkin esittäneet toverit eivät olisi lähteneet liikkeelle vääristä vallankumouksellisen toiminnan tarkoitusta ja päämääriä koskevista käsityksistä. Osvaldo Bayerin kirja voi tarjota avaimen tämän ongelman ymmärtämiseen, hänen tarkastelemiensa tapahtumien ja esittämiensä dokumenttien rajoissa – mutta sitä on käytettävä varovasti.

räisiä asukkaita ammuttiin hengiltä. Samat ihmiset jotka ampui-
vat noita ”villi-ihmisiä” kylmäverisesti metsästyksen mielihyväästä,
tuomitsivat kaikkein kiihkeimmin Di Giovannin toimet. On ilmeis-
tä, että kun terrorismia käytetään muita vastaan, se ei häiritse por-
variston hienostunutta makua. Mutta kun sen uhka ilmestyy omille
kotikulmille, niin heidän mielipiteensä muuttuu.

On siksi oikein että kun puhumme tukahduttavasta väkivallasta
niin meidän pitäisi puhua terrorismista, mutta kun puhumme riis-
tetyjen omaksi puolustukseksi käyttämästä väkivallasta, johtaa
tämän käsitteen käyttö väärinkäsityksiin ja pitkiin keskusteluihin,
joissa ei ole mitään itua.

Eikä Di Giovannin toiminta ollut koskaan väkivaltaista väkival-
lan itsensä vuoksi. Hän ei toiminut koskaan umpimähkäisesti, niin
että olisi syntynyt vain valtaa ja sen lujittamisen politiikkaa suosi-
vaa jännitettä. Di Giovannin toimintaa ohjasi aina täsmällinen val-
lankumouksellinen perustelu: tehdä vallan keskuksiin rankaisevia
iskuja, jotka saivat oikeutuksensa valtion väkivallasta, ja jotka täh-
täsivät joukkojen sysäämiseen kohti vallankumouksellista päämää-
rää. Di Giovanni otti aina huomioon rahvaan syvien rivien tilan-
teen, vaikka häntä usein syytettiin siitä ettei hän olisi näin tehnyt.
Häntä pidettiin osaltaan syyllisenä myös anarkistista liikettä vas-
taan suunnattuihin sortotoimiin. Tällainen syytös ei tosiasiassa ole
mahdollinen. Poliisin sortotoimet tappavat vallankumouksellisen
liikkeen vain jos sen keskeisin osatekijä, hyökkäys valtaa vastaan,
on jo valmiiksi kuollut. Toisin sanoen, jos vallankumouksellinen
liike pettää itseään ja kuvittelee olevansa todellinen pelkästään sil-
lä perusteella että se sosialidemokraattisen tilanteen vallitessa olei-
lee itseään rasittamatta hallituksen suvaitsevaisuuden varjoissa, on
loogista että sorron aalto lopulta aina tuhoaa sen. Mutta tosiasiassa
tämä aalto tuhoaa vain elottoman ruumiin, sellaisen joka uskotteli
itselleen olevansa elossa vain koska se vihanneksen tapaan linkosi
joitain siemeniä tai synnytti joukon ryhmiä jotka eivät levittäneet
mitään muuta kuin mielipiteitä. On välttämätöntä tulkita Di Gio-

minun nuoren, tuhansien pahuuden tuulien ahdistaman elämän-
polkuni varrella. Ja sittenkin on enkeli päässäni kertonut minul-
le niin kovin monta kertaa että vain pahassa on elämää. Ja minä
elän elämäni täysin siemauksin. Olemassaolon tuntoni on hukku-
nut siihen... siihen pahaan? Paha saa minut rakastamaan enkeleistä
puhtainta. Teenkö ehkä pahaa? Entä onko se oppaani? Pahuudessa
on korkein todistus elämästä. Ja ollessani paha, olenko erehtynyt?
Voi, tuntemattomasta nouseva kysymys, miksi et suo vastausta?”
Tästä Bayer päättelee että ”Myöhemmin, kun vaadittiin toimintaa,
tuo lempeys muuttui säälimättömyydeksi. Ilmeisestikin hän oli täy-
sin hetken mielijohteesta toimiva mies, joka antautui täysin tun-
teilleen ja käyttäytyi ikään kuin värien, taistojen, ristiriitojen, kau-
neuksien, anteliaisuuksien ja petosten koko kirjo, joka elämällä on
tarjottavanaan, olisi hänet huumannut – mikä tarkoittaa että hän
oli aito nietzscheläinen.” (sivu 64)

Nietzschen lukeminen tekee epäilemättä vaikutuksen moniin, ja
luultavasti teki myös Di Giovanniin. Mutta ihmisen ja hänen toi-
mintansa kuvaaminen tämän perusteella nietzscheläiseksi näyttää
liian suurelta harppaukselta. Jopa joidenkin Nietzschen töistä pe-
räisin olevien ilmausten läsnäolo toverimme kirjoituksissa näyttää
liian vaatimattomalta tekijältä, jotta sen perusteella voisi oikeute-
tusti väittää että hän oli filosofin doktriinien vannoutunut seuraaja.
Tämä on hyvin vakava kysymys, jolla on merkitystä suoraa toimin-
taa vaativan anarkismin kaikkeen toimintaan, ja vaikkei se kiistä-
kään propagandan ja tiedon jakamisen merkitystä ja arvoa, se ko-
rostaava sortoa vastaan hyökkäämisen tarkeyttä.

Ei pidä paikkaansa että Di Giovanni olisi ”toiminut ikään kuin
värien, kamppailujen, ristiriitojen jne. koko kirjo olisi hänet huu-
mannut”. Hänen elämänsäkokonsensa kokonaisuudessa ei ollut mi-
tään siitä improvisoidusta väkivallasta jota Nietzsche filosofisessa
ulottuvuudessaan erehtyy pitämään elämänvoimana. Meidän ei pi-
dä unohtaa saksalaisen filosofin visiota maailman ja historian sy-
vimmästä olemuksesta, eikä hänen ihanteellisen ”yli-ihmisen” ihai-
luaan. Nietzschessä ikuisen paluun deterministinen elementti on

vuorovaikutuksessa vallanhalun vapaaehtoisuutta korostavan ja mystisen elementin kanssa. Nämä vastakkaiset suuntaukset johtavat filosofin sanomaan kiinnostavia asioita nationalismista, uskonnosta ja sodasta; mutta myös absurdeja ja vaarallisia väitteitä jotka kansallissosialismin seuraajien puheissa ovat väärin perustein tehneet hänestä ”oikeistosiiven” filosofin. Nietzschen lukeminen, samoin kuin Stirnerin, on varsin vaikea tehtävä, ja siinä on lähes aina onnistuttu huonosti. Mutta on olemassa selkeä ero Di Giovannin Nietzschen luennan ja hänen vallankumouksellisen anarkistisen toimintansa välillä. Hänen toimintansa vapaaehtoisuutta korostava ulottuvuus ei koskaan tähdännyt myytin luomiseen tai ”yli-ihmisen” mallin jäljittämiseen. Hän piti aina mielessään kamppailun täsmällisen tilanteen, kamppailun joka sai alkunsa luokkariistosta ja fasistisesta sorrosta. Tätä tilannetta tuodaan jatkuvasti esiin teorian tasolla hänen Culmine-lehdessään.

Korusanaisen ja ylitsevuotavan proosan, joka oli aikoinaan varsin tavallista vapaudenhenkisille kirjoittajille (Galleani yhtenä esimerkkinä), ei saisi antaa johtaa harhaan. Kun hän sanoo että ”vain pahuudessa on elämä”, on tämä viittaus suorassa suhteessa ristiriitaan, joka on aivan ilmeinen ”ulkopuolisen” tien valinneessa miehessä. Jos kaikki pitävät elämän porvarillista ulottuvuutta ”hyvänä”, niin silloin vain ”pahassa” on todellinen elämä, vain tekopyhyiden ja valheellisen hyvään kohdistuvan rakkauden kierteen murtamalla on mahdollista löytää toisenlainen, olennaisempi hyvä – ainoa jonka varaan huomisen yhteiskunta voidaan tämän päivän tuskan ja kärsimyksen kautta perustaa. Myös suhteessaan hyvin nuoreen toveriin Josefiinaan hän tiedostaa että porvarillisesta näkökulmasta hänen toimintaansa voisi pitää tuomittavana ja pahana: mutta entä jos juuri tämä saa hänet tuntemaan että hän on oikeassa ja todiste elämästä? Silloin ei voi tehdä enää muuta kuin jättää sanat sikseen, katsoa todellisuutta silmiin ja toimia.

Ja niin tulemme kolmanteen kysymykseen joka tätä kirjaa lukiessa nousee: terrorismin kysymykseen. Jälleen kerran Bayer antaa tilaa arvostelmille ja hukkaa itsensä absurdeihin, perusteetto-

miin väitteisiin: ”Di Giovanni oli onnettomien tähtien alla syntynyt sankari, nuori mies joka otti tosissaan kaiken mitä hänen ideologiansa tekstit kertoivat hänelle. Tuo ideologia, sellaisena kuin hänen tulkitsti, saattoi siirtyä hyvyydestä ja ihmiselämän kunnioituksesta mitä epätoivoisimpaan ja väkivaltaisimpaan toimintaan, joka kuitataan absoluuttisen vapauden kaikille turvaamaan pyrkivällä ihanteella.” (sivu 250) On siksi ehdottoman välttämätöntä että lukija pitää mielessään Bayerin täydellisen ymmärryksen puutteen siitä mitä anarkismi on ja mitä Di Giovannin toiminta itse asiassa merkitsee.

Mutta meidän ongelmamme on hieman eri. Toveriensä rinnalla Di Giovanni toteutti iskuja joita normaalisti kuvataan ”terroristisiksi”. Hän itse kirjoitti että ”Ikuisessa taistelussa Valtiota ja sen tukipilareita vastaan, anarkisti joka elää täysin rinnoin todeksi tehtävänsä ja kapinallisuuttaan, jotka nousevat hänen tunnustamastaan ihanteesta ja hänen toiminnan käsityksestään, ei useinkaan saata nähdä ennalta että lumivyöry jonka hän pian saa vyörymään alas vuorenrintettä jättääkin hänen naapurinsa jumiin kinoksiin... tämän naapurin, joka on uppoutunut tuijottelemaan taivasta.” (sivu 71)

Ensinnäkin täytyy tehdä selväksi mitä terrorismi on. Valtion propaganda, jota porvarillisen lehdistön palkkaamat tyypilliset rengit suoltavat, on aina määritellyt terrorismiksi yksilöiden tai ryhmien toimet riistosta vastuussa olevia vastaan, toiminnan omaisuutta, valtion instituutioita ja perustettua järjestystä vastaan. Toinen terrorismi, se todellinen terrorismi jota valtio harjoittaa suoraan käyttäen armeijaa sodassa, tai jota pomot harjoittavat työpaikalla, ei koskaan ole käsitetty terrorismina. Tuhannet työläiset jotka kuolevat tai vammautuvat yksistään tässä maassa joka vuosi. Myrkytetyt makeiset, hallusinaatioita tuottavat kaasut, kasvimyrkyt ja kaikenlaiset bakteriologiset aseet jotka kehitettiin huippuunsa Vietnamsa, ja ovat nyt kaikkien sotaa lietsovien valtioiden omaisuutta. Di Giovannin aikaan Argentiinan porvariston mieluisin urheilulaji oli ”metsästys” Tierra del Fuegossa, jonka yhteydessä metsien alkupe-